لەبارەی ریفراندومەوە … سمکۆ محەمەد

. کائینێکی بەراویزخراو لە سیاسەت روشنبیر ….

دوای ئەوەی سەرۆکی هەریم لەگەڵ بەشیك لە حیزبەکان کۆبووەوە لەسەر راگەیاندنی دەوڵەت، ئەمەش مقۆمقۆی زۆری لیدەپەیدا بوو کە کۆمەڵگەی کوردستانی دابەشی سەر دوو بەرەی دژ بەیەك کردووە، یەکێك پشتگیری ریفراندۆم دەكات و ئەویتر دژیەتی و هەردوولاش یەکتر تەخوین دەکەن، سەرباری ئەوەی کە تویژیك هەیە کاریگەری هەیە لەسەر بابەتە هەستیارەکان، کەچی سەرۆکی هەریم تائێستا ئەو کائینە بانگ ناکات کە رۆشنبیرە و زیاتر تێدەگەن لە چارەنووسی نەتەوەیەک و بەرپرسن لە تیگەیشتن لەو پرسەی کە هەندەی پەیوەندی بە فەزای گشتییەوە یە، نیو ئەوەندە پەیوەندی بەفەزای تاییبەتی سیاسی و حیزبە کوردیەکانەوە نییە، بەتایبەتی ئەو دۆخەی کە کاریگەرییەکی لەسەر هەموو تاکێکی کوردی کردووە کە تەنها گوێ لە حیزبەکان و میدیاکانیان بگرێت و رۆشنبیر پشتگوێ بخرێت کە لەراستیدا ئەوانیش بەشێک لەو فەزا سیاسیە، بەڵام خوڵقاندنی وەها دۆخێک زەمینەی بۆ رۆشنبیر خۆش کردووە کە وەکو کائینێکی دەست و پێ سپی شانی خۆی لەو پرسە گرینگانە خاڵی بکاتەوە.

ئەگەر رۆشنبیربوون پێوەرێک بێت بۆ گەڕانەوە و بەرگریکردن لە بەهاکانی کۆمەڵگە و تێڕوانینێکی ستوونی جیهانبینی بێت کە ڕۆشنبیر وەکو کائینێکی بەئاگا لەکایە جیاجیاکان، گوایە کاری خۆی لەدەرەوەی چالاکیە کۆمەڵایەتیەکان ئەنجامدەدات. دەبێت چیتر لە رۆشنبیری دەسەڵات نەپرسین، بەڵکو لەدەسەڵاتی رۆشنبیر بپرسین کە بەدەسەڵاتی مەعریفی ناسراوە، بۆچی چارەنووسی ئەو کۆمەڵگەیە بەبێ پرسی ئەوان دیاری دەکرێت و ئەمانیش تەنها بینەرن، چونکە ئەگەر دەسەڵات و رۆشنبیر لەو پرسانەدا وەکو دوو دیوی دراوێک نەبن، واتە مەعریفەخوازی جۆرە هەوڵێکی دیکەیە لەلایەن کارەکتەرە چالاکەکانەوە بۆ گەیشتن بەجۆرێک لەدەسەڵاتخوازی، کەواتە ململانێ لەسەر چارەنووسی سیاسی و ژیان هەیە، چونکە رۆشنبیر نییە لەزەینی خۆیدا هەڵگری جۆرە غەریزەیەک نەبێت بەگەیشتن بەدەسەڵات، بەوپێیەی کە دەسەڵات بەخۆی جۆرە غەریزەیەکە لەمێشکی هەموو تاکێکدایە، سابا ئەو دەسەڵاتە سیاسی، یان فکری یان ئاینی بێت، لێرەوەیە رۆشنبیری سیاسی و سیاسەتی رۆشنبیر دەردەکەوێت، مەبەستم ئەوەیە کە ئەگەر

رۆشنبیر سیاسی بوو، پەنجە بۆ ئامانجەکان دریژ دەکات، ئەوەش کە سیاسەتی رۆشنبیرە، ئەوەیە کە لەپێناو سیاسەتێکدا دەست لەسەر ئامانجێکی دیاریکراو دادەنێ و سیاسەتێکی دیکە دەکاتە ئامانج، یان ئەوەیە کە هەوڵی نامومکین دەدات هەروەک عەلی حەرب دەڵێ (مەبەستمان لەوەزیفەی ڕۆشنبیر ئەوەنییە کە ئیدیالیزم، ناچار بەمەتریالیزم بکات، بەپێچەوانەشەوە ماتریالیزم ناچار بەئیدیالیزم بکات. بەڵکو وەزیفەی ڕۆشنبیر ئەوەیە بەرهەمی فکری هەبێت)، ئەم وانەیە بۆ ئەوەیە کە بەشێک لە رۆشنبیران بەو کێشەیەوە خۆیان سەرقاڵ کردووە، ئایا دەتوانن لەرێگەی ماتریالیزمەوە کە فیزیکی و فکری دیالیکتیکیە دەبێ ململانێی ئیدیالیزم بکات و گەمەکەش بباتەوە و بەخەڵکی بفرۆشێتەوە، لەحاڵێکدا ئەمە نەکاری رۆشنبیرە و نە بە فکریش چارەسەر دەکرێ، بەقەد ئەوەی بە سیاسەت یەکلایی دەکرێتەوە ئاین و توندڕەوی و سیاسەت و دەسەڵات و دەوڵەت لەیەکتر جودادەکاتەوە، بەیەش باس کەدێتە سەر دەوڵەتی عیلمانیەت، باس لە جیاکردنەوەی ئاین لە دەوڵەت دەکرێت.

شێوەیەکی دیکەی تێڕوانین هەیە کە پێی وایە دەسەڵاتی مەعریفی جۆرە دەسەڵاتێکی دیکەی نادیارە، کە (ئیدوارد سەعید) بەپێی جیهانبینی خۆی پێی وایە وڵاتانی دواکەوتوو شوێنپێی ڕۆژئاواییەکانیان هەڵگرتووە، بەمانایەکی دیکە بەڕۆژئاوایی کردنی جیهان لەڕووی کولتوریەوە مەرجی خۆبەستنەوەی زاڵ کردووە بەسەر بیر و بۆچوون و کولتوری ڕۆژهەڵات. لێرەوە ئاماژە بەوە دەکات کە تیۆرەی مۆدێرنیتە وەک شتێک درێژەپێدەری قوتابخانەی ڕۆژهەڵاتناسیە. ئەم خەسڵەتە لەرۆشنبیری کورددا نابینرێت، وەختێک دەبینین لەپێناو سیاسەتێکدا فکری رۆژئاوایی بەسەر کوردستاندا زاڵ دەکات و خۆشی دەخاتە دەرەوەی بەرپرسیارێتی و تەنها تیۆرەکە پێشاندەدات و لەدۆخێکی سیاسی وەکو ریفراندۆم کە ئێستا گرینگترین پرسی کوردییە، خۆی یەکلایی ناکاتەوە، چونکە دەست و پێ سپییە.
إ

لیستێکی تر، دەردێکی تر! … ئاشتی ئیبراهیم ئەفەندی

قەواریەکی سیاسیی تر لە باشوور دروست بوو! بە گوێرەی ئاماژەی میدیا کوردییەکان جێگری دووەمی سکرتێری گشتی یەکێتیی نیشتیمانیی کوردستان قەوارەیەکی نوێی بۆ هەڵبژاردنەکانی داهاتوو تۆمارکرد. بە ناونیشانی ” هاوپەیمانیی بۆ دیموکراسیی و دادپەروەریی”.
لە دنیایی مۆدرن و لە ژێر سایەی سیستەمیی دیموکراتی لە دەوڵەتێکی سەربەخۆیی سەقامگیر بووی خاوەن کیان، خاوەن سوپای فەرمیی و ئابوورییەکی بیناغە پتەوی دارێژراو دا، سەرهەڵدانی پارت و تەیاراتی سیاسیی جیا کە ڕەنگدانەوەی بڕوا و بیروبۆچوون و عەقیدەی جیا بێت و بە هاڤرکێ بە مەبەستی زیاتر گەشە پێدانی کۆمەڵگە و وڵات بێت ئەوا ئاساییە و هەرگیز زەرەری نابێت. بەڵام ئەزموونی گەلان و مێژوو پێمان دەڵێن کە “یەکگرتن” یەکێکە لە کلیلە سەرەکییەکانی کردنەوەی دەرگەی سەرکەوتن بۆ وڵاتێکی داگیرکراو و نەتەوەییەکی ژێر دەستی وەک نەتەوەی کورد. بۆیە دروست بوونی لیستێکی تر بە بارودۆخی کوردستانی ئەمڕۆ لە زیان زیاتر هیچی تری لێ شین نابێت.

مێژووی ئینشیقاقاتی نێو پارت و سەرکردەکانی باشوور سەلماندویانە کە پاش جیابوونەوەی ئەو سەرکردانە لە یەکتر کێشەکانی نێوانیان قوڵتر بووە و دوژمنایەتییەکی سەختر لە جاران لە نێوانیاندا سەری هەڵداوە وەکو دوژمنایەتی نێوان بارزانی و تاڵەبانی کە باجەکەی بریتیبوو لە خوێنی هەزاران هەزار گەنجی کورد. جیابوونەوەی سەرانی حسک و پاسۆک لە یەکێتی بە هەمان شێوە. جیابوونەی باڵی ڕێفۆرمی نێو یەکێتی و دروستکردنی “بزوتنەوەی گۆڕان” پەیوەندیی نێوان “تاڵەبانی و نەوشیروان”ی گەیاندە خراپترین ئاست و گەیشت بە ڕادەیەک هەر دوو لا ئەباڵی هەڵە و خەیانەتە سیاسییەکانیان بە مل یکتردا ساغ دەکردەوە! ئەنجامی گرژی نێوان هەردووکیان کێشەی لە ئاست خوارەوەی لایەنگری هەر دوو لادا دروست کرد و تا گەی بە ئاستی شەقام! ئەمڕۆ جیابوونەوەی “بەرهەم ساڵح” بەهەمان شێوە دەبێت و لەگەڵ “هێرۆ” دەبن بە دوژمنی سەرسەختی یەکتر و ئەو دوژمنایەتییە دادەبەزێتە ئاست خوارەوەی هەر دوو لا و شەقامی کوردی.

باشووری وڵات دابەش بووە بە سەر دوو زۆنی سەرەکی کە یەکیان زۆنی زەردە ئەویتریان زۆنی “نیلی/سەوز”ە. ئەو لیست و قەوارە

سیاسیانەی کە دروست بوونە لە ناوچەی زۆنی (نیلی/سەوز)ن، واتە لە نێو جەماوەریی گۆڕان و یەکێتی دا کار دەکەن بۆ بەهێز کردنی پێگەی جەماوەریی کە لە ئەنجامدا ئۆتۆماتیکی دابەش بوونی زیاتر لە نێو جەماوەری ئەو ناوچەیەدا دروست دەبێت کە لە بەرژەوەندیی زۆنی زەردە و کاردانەوەی باش دەبێت بۆی لە هەڵبژاردنەکانی داهاتوو دا. هەروها سەرهەڵدانی جوڵانەوە و تیاراتی جیا لە ناوچەی زۆنی (سەوز/نیلی)، دەبێتە هۆکاری ئەوەی سەرانی زۆنی زەرد بە جیا مامەڵە بکەن لەگەڵ سەرانی لایەنەکان بە هاوپەیمانییەتی دروست کردن چی لە هەڵبژاردنەکان وە چی لە جووت کردنی دەنگەکانیان لە نیو هۆڵی پەرلەمان دا.

دەستتێوەردانی دەرەکیی بە تایبەتی ئیران، تورکیا، سووریا، عیراق و زلهێزەکان. لە دروستبوونی ناتەبایی و سەرهەڵدانی ئینشیقاقات لە نێو پارتەکان و جەمسەرە ناکۆکەکان دا لە باشووری وڵات ڕێگەکی مێژووی هەیە وەکو جیا بوونەوەی جەلالی و مەلای، جیابوونەوەی حسک لە یەکێتی، جیا بوونەوەی ئاڵای شۆڕش لە کۆمەڵەی رەنجدەران، جیابوونەوەی باڵی رێفۆرم لە یەکێتی، شەڕی نێوان پەکەکە لەگەڵ یەکێتی و پارتی، ناتەبایی نێوان پارتەکانی باشوور و رۆژهەڵات. لە باشووری وڵات بووە بە نەریتێت ئەگەر هەر لایەنێک هەر سەرکردەیەک سۆز و پشتیوانی هێزێکی دەرەکیی بە جۆرێک لە جۆرەکان بۆ خۆی دابین نەکردبێ و پارەی وەرنەگرتبێت، ئەوا ئەو ئیرادەیەی نەبووە ئەو هەنگاوە بهاوێژێت. لە ئەنجامی ئەو پشتبەستنە بە هێزی دەرەکیی هەر یەکە لای خۆی بووە بە مەقاشی دەستی لایەک کە بە ئەجێندای تایبەتی خۆی بەکاری هێناون نموونە ئیران ژیرانە توانی سەرانی حسک، ئیسلامییەکان، پارتی و یەکێتی بەکاربهێنێ و لە ئەنجامدا نەتەوەی کوردی توشی دەیان کارەساتی وەک ئەنفال، کیمیابارانی هەڵەبجە و کۆڕەو کرد. خدر مەرەسەنە لە پەرتوکی ئاوێنەی ڕاستیەکان دا لە لاپەڕەی ٢٥٢ دا دەنووسێت (حزب ڵڵای شۆڕشگێڕ بە ڕێبەری ئەدهەم بارزانی بە بەرچاوی پارتی دیموکراتەوە و لە ژێر دەسەڵاتی ئەودا بە رۆژی ڕوناك بە بانەوە بە ماشێنی دەشکە لەسەر دابەستراو بە هاوکاری رژێمی ئیران لە ناوچەی حەریرو بەحرێک دەچنە سەر نگکە و بارەگاکانی حزبی دەموکرات و زیاتر لە ١٥ کادر و پێشمەرگە شەهید دەکەن).

ئیران، لە سەرەتای شەستەکانی سەدەی رابردووە وە دەستێکی باڵای هەبووە لە کار کردن بە چارەنووسی نەتەوەکەمان، بەڵام سەرانی پارتەکان بە بەرژەوەندیی تایبەتی خۆیان گوێڕایەڵی بوونەو لە

فەلەکیدا خولاونەتەوە، لە پەرتوکی ئاورەک بەرگی دووەم لە لاپەڕە ١٠٨دا سەعید کاوە دەنووسێت (ڕێبەرانی کورد بە تایبەتی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بە قسەی چەوری نەرمی ئاخوندە کاربەدەستەکانی ئیران، بە خاتری زاڵ بوونی بەسەر ڕکەبەری خۆیدا و بەرژەوەندی تەسکی ڕێکخراوی، کەوتونەتە ژێر تەئسیری بە ئەو لاو لای رژیمی ئیران).
تاڵەبانی لە نێو یەکێتییدا مامۆستایەکی شارەزا بووە لە بوون بە بەکرێگیراوی هێزی دەرەکیی کە ئەویش وەک پەروەردەی قوتابخانەی “بارزانی” کە “تاڵەبانی” یەکێک بووە لە قوتابییە زیرەکانی وانەکانی بە جوانی هەرس کردوە و لە جیابوونەوەدا پەیرەوی کردون.
ئەمڕۆ هەمان ئەزمون خۆی دووبارە دەکاتەوە “بەرهەم ساڵح” قوتابی ژێر دەستی تاڵەبانی بەهەمان ڕێچکەی مامۆستاکەی دەرەوات وەک “هێرۆ” ئاسا، پشتیوانی “ئیران”ی مسۆگەر کردوە ئینجا قەوارەیەکی سیاسیی تۆمار کرد. جۆری مامەڵەی ئیران لەگەڵ قەوارەی سیاسیی تازە هەمان مامەڵە دەبێت کە لەگەڵ پارتە کۆنەکان دا هەیبووە، سەرانی قەوارە تازەکان بەهەمان شێوەی سەرانی پارتە کۆنەکان دەکەونە فەلەکی ئیران و وەک هێزێکی بەکرێگیراو ئیران مامەڵەیان لەگەڵ دا دەکات.

لە چەند ساڵێکی رابردوودا، دیاردەیەکی زەق سەری هەڵداوە لە باشوور، لە ئەنجامی ناکۆکی نێوان سەران و جەمسەرە جیاکانی نێو پارتەکان، ئینشیقاق دروست دەبێت و سەرانی ئینشیقاق وەک هەنگاوی یەکەم بنکەی جەماوەریی هەمان حزب بەکار دەهێنن و هەندێک لە خەڵکی ناسراوی نێو گەنجەکانی باشوور لە نێو پارتە ئیسلامییەکان، چەپەکان، نەتەوەیی و عەقیدەییەکان دەهێنە پێشەوە بە بەکارهێنانی جەماوەرەکانیان. ئەم تاقی کردنەوەیە بە زەقی لە نێو “بزوتنەوەی گۆڕان” دا تێبینی دەکرێت، کە ئەمڕۆ هەمان دیاردە لە نێو قەوارەی سیاسیی” هاوپەیمانیی بۆ دیموکراسیی و دادپەروەریی” بەدیدەکرێت!
ئەو جۆرە کۆکردنەوەیە لەسەر بیناغەی “دەنگ کۆکردنەوە” یە نەک لەسەر خۆ ماندوو کردن بە پەروەردە کردنی دەست و لایەنگرانیان و دروست کردنی کەوادیری پەروەردە بوو بە ڕێبازێکی دیارکراو و خاوەن بیروباوەڕی پتەوی شۆڕشگێری و ڕۆحیەتی بەرەنگاری بوونەوە بە پرسی نیشتمانیی کە بە شێوەیەکی سروشتی و ئاسایی گەشە بکات و پەلوپۆ بهاوێژێت بۆ نێو هەموو چین و توێژی نێو کۆمەڵگە و لە دەرئەنجامدا هێزێکی یەکگرتووی لێ بیتە بەرهەم کە پەیوەندیی نێوان تاکەکان لەسەر بیناغەی بەرژەوەندیی و دەنگ کۆکردنەوە نەبێت. ئەو جۆرە کۆکردنەوەیە لە کاتێکی کەم هەڕایەک دروست دەکات، بەڵام لە

کۆتاییدا هێزێکی ڕارای لێدێتە بەرهەم کە لە سەر بیناغەی هەست و بەرژەوەندیی، تاکەکان هەڵوێست دەنوێن نەک لەسەر بیناغەی بڕوای پتەو مەبدەئو پرنسیپ. وە سەرانی پارتەکان تەنیا هەوڵدەدەن دڵ و سۆزی خەڵک ڕابگرن نەک بیروباوەر و تێڕاونینییان بۆ مەسەلە نیشتمانیی و نەتەوەییەکان و با بەتە چارەنووسازەکان.

بە درێژای مێژووی هەموو ئینشیقاقەکانی کە روویانداوە لە نێو حزبەکانی باشوور، لە ئەنجامدا هەموویان هاوشێوەی یەکتر کاریان کردوە و لە زەرەر زیاتریان نەبووە بۆ پرسی نیشتمانیی و نەتەوەیی کورد وە لە پەیوەندییە دەرەکییەکانیش دا هەمان ڕێچکەیان گرتۆتە بەر و لە دووبەرەکیی و لێکترازانی خەڵک زیاتر هیچ بەرهەمێکی تریان نەبووە. بۆیە ئەوجارەش لێستێکی تر دەردێکی ترە!

ئایا گشت ڕێگاکان دەچنەوە واشنتۆن؟ … تاهیر حاجی حەسەن

لەسەردەمی ئیمپراتۆریەتی ڕۆمادا ئەم ڕستەیە داهێنرا کەگشت ڕێگاکان دەچنەوە ڕۆما، بەمانای ئەوەی ئیمپراتۆریەتی ڕۆما خاوەن زلهێزترین هەیمەنەت بووە لەو سەردەمەدا، بەتایبەتیش لەڕوی سەربازی و توانا بێ ڕکا بەریەکەی لەداگیرکاریەکانیدا. ئیپراتۆریەتی دەوڵەتی ئەمریکایش لەسەردەمی جەنگی دووەمی جیهانەوە بەناڕاستەوخۆ ئەو ڕێگاچارەیەی خستۆتە نێو ستراتیژو هێزو توانا ئابوری و سیاسیەکانیەوە، هەر بەو پێیەیش گشت لایەکی لەدەرەوەی خۆی ناچار کردوە کەیان بچنە ژێر هەیمەنەتیەوە یان دەبێت لایەنی ملکەچ نەکردو چاوەڕێی گۆشەگیر کردن و زەبر وەشاندن بێت ئیتر لەڕووی سەربازیەوە بوبێت یان لەڕێی گۆشەگیر کردنیەوە لەڕوی ئابوری و بازاڕەوە بوبێت.

ململانێی نێوان بلۆکی شورەوی و بلۆکی ڕۆژئاوا بەسەرکردایەتی ئەمریکا لەسەدەی ڕابردودا یەکێک بوو لەو ململانێ نێونەتەوەییە زەبەلاحەی کەهیچ شوێنێک نەما لەم سەر زەمینە بتوانێت لەدەرەوی ئەو هاوکێشەیەدا بمێنێتەوە، بەپێچەوانەوە کۆی دەوڵەتەکان دابەش کران

لەنێو ئەو دوو جەمسەربەندییەدا، تادواجار بلۆکی شورەوی نەیتوانی لەنێو ململانێکەدا بەردەوام بێت و شکستی هێنا.(گەرچی تائێستایشی لەگەڵدا بێت بلۆکی شورەوی لەسەر سۆسیالیزم کرا بەمانە و بەشکستەکەیشی وابەجیهان ڕاگەیەنرا کەجیهانبینی سۆسیالیزم بەکەڵکی ژیانی مرۆڤایەتی نایەت و گەر پێچەوانە بوایە ئەوا شکستی نەدەهێنا لەبەردەم هەیمەنەو ستراتیژی بازاڕی ئازادی نیولیبراڵیزمی سیستەمی سەرمایەداریدا.لەڕاستیدا بلۆکی شورەوی بنەماکانی سیستەمێکی سۆسیالیستی نەبردە پێشەوە بەتایبەتیش لەسەردەمی ستالینەوە، هەندەی برەویان بەسەرمایەداری دەوڵەتی دا بەچارەکی ئەوە برەویان بەپێشکەوتن و ئەڵتەرناتیفی ئابوری سۆسیالیستی نەدا، بۆیە لەدوادەرئەنجامیشدا سەرمایەی دەوڵەتی شکستی هێنا لەبەردەم ستراتیژو هەیمەنەتی بازاڕی ئازدی نیولیبراڵیزمداو دواجار خودی دەوڵەتی نوێی ڕوسیە بوو بەهەڵگری هەمان ستراتیژو ڕێوڕەسمێک کە نیولیبراڵیزمی سەرمایەداری بەشوێنیەوەیەتی)ˇ.

ئایا کەی ڕێگاکان دەچنەوە واشنتۆن؟ بێگومان وەڵام دانەوەی بەپرسیارەکی وا، ڕەنگە بەشێوەیەکی قەتعی نەبێت و هەرکەسەو یان هەر لایەو شێوە شرۆڤەیەکی تایبەتی خۆی بۆ بکات.چونکە ئێستاو پێش چەند دەیەی پێش ئێستایش چەندین وڵاتی جیهان لەگەشەکردنی بەردەوامدان لەڕووی ئابوری و سەربازی و داهێنان لەبورای زانست و تەکنەلۆژیا جۆراوجۆرەکاندا، بۆیە ئەو دەوڵەتانەیش بەئەندازەیەک کار لەسەر ئەو ستراتیژە دەکەن کەئاراستەی ڕێگاکە بەرەو واشنتۆن بگۆڕن و هەریەکەو بەپێی توانا گەورەکەی پێی گەیشتوە دەیەوێت ئاراستەی ڕێگاکە بەرەو ماڵەکەی خۆی بێت. لەو دەوڵەتانەی دەیانەوێت لەواقیعدا ژمارەی گەورە بن،لەچینەوە بیگرە تادەگات بەهیندو ئەوروپاو ڕوسیاو یابان و وڵاتانی دیکەی وەک بەرازیل و مەکسیک،تادەگات بەوڵاتانی وەک ئێران و کۆریای باکور،ڕەنگە وڵاتانی دیکەیش هەبن،ئەمانە بەگشتی کار لەسەر گۆڕانی ڕێگاکە دەکەن کەتائێستا ڕووی لەواشنتۆنە. جائەم دەوڵەتانە کەخۆیشیان دەوڵەتی سەرمایەدارین تائێستا نەیان توانیوە بەتەواوەتی ببنە ئەو ژمارەیەی کەهاوسەنگ بن لەکەی ئەو بوارە جۆراوجۆرانەی دەوڵەتی زلهێزی ئەمریکا خاوەنیەتی، بۆیە تائێستایش ڕێگا لاوەکییەکان ناچارن لەدوا دەرئەنجامدا بچنەوە سەر ڕێگا ڕاستییەکە کەلەواشنتۆنە.

کەی ململانێیەک و کە بەرکەیەک بوونی هەیە لەنێو دەوڵەتە جۆراوجۆرەکاندا بەدەر نییە لەکەی ئەو تێگەیشتنەی کەسیستەمی قازانج

پەرستی سەرمایەداری هەیەتی بۆ ڕێکخستنی ژیانێکی چینایەتیانە. مێژووی کۆی کۆمەڵگەکان بەدەر نیە لەململانێی مێژووی چینایەتی، ئەم دێڕەی مارکس و ئەنگڵس لەمانیفێستی پارتی کۆمۆنیستدا تائێستایشی لەگەڵدا بێت زانسترین شر□ق□ی واقعیە بۆنێو ژیانی کۆمەڵگەکان. دەوڵەتی زل□ه□زی ئەمریکا،کۆی هەیمەنەتێک هەیەتی بەسەر کۆمەڵگەکانی دەرەوەی خۆیدا، بەو ئەندازەیەیش هەمان هەیمەنەتی هەیە بەسەر ژیانوگوزەرانی چینی کرێکارو خەڵکی کرێ وەرگردا لەناو ئەمریکادا، بۆیە هەردەوڵەتێکی سەرمایەداری ببینین بەهەمان شێوەو بەپێی قەبارە ئابوری و سەربازیەکەی کەهەیەتی بەو ئەندازەیەیش ئاوا ئەو دەوڵەتە لەنێو خودی کۆمەڵگەکەدا،هەیمەنەی چینایەتی خۆی سەپاندوە بەسەر زۆرینەی چینوتوێژە بەرهەمهێنەرو کرێ وەرگرەکاندا.

لەغیابی بزوتنەوەی سیاسی چینایەتی چینی کرێکارداو نائامادو□ بوونی جیدی لەمەیدانە سیاسیەکەدا لەگشت وڵاتانی جیهاندا، بەئەندازەیەکی گەورە ڕێگاکان لەبەردەم هەیمەنەتی شەریکا تە زەبەلاحە جۆراوجۆرەکانی دەوڵەتانی سەرمایەداریدا کراوەترن و هەرلایەو بەپێی توانایەک کەهەیەتی وێڵە بەشوێن داگیرکاریداو توانەوەی سنوورەکان لەبەردەم خۆیدا. تائێستایشی لەگەڵدا بێت شەریکاتە زەبەلاحەکان کەنوێنەرایەتی دەوڵەتی سەرمایەداری دەکەن،شەریکاتە ئەمریکیەکان خۆیان بەبێ ڕکابەر دەبینن و نایانەوێت بگەنە شوێنێک کەڕکا بەرێک ئێستا بوونی هەیە بیانەوێت لەسبەینێدا بەسەریاندا زا□ ب□ن. لەحاڵەتێکی وایشدا دەوڵەتی ئیمپریالیزمی ئەمریکی پێویستی بەجەنگ و پشێوی هەیە،تالەو ڕێگایەوە ڕێگا کراوەکەی خۆی لەهەیمەنت کردندا بۆ چەند دەیەی ئایندە مسۆگەر بکات. لەو پێناوەیشدا ملی ڕێگایەک گرتویەتی بەر نایەوێت هەروا بەئاسانی لەدەستی بدات.کۆی ئەو جەنگە کاول کاریەی لەوڵاتانی ڕۆژهەڵاتدا دەستی داوەتێ و لەڕێی ململانێی وەکیلەکانیەوە دەبرێتە پێشەوە بۆ گرتنە دەستی زیاتری دەسەڵاتێتی بەسەر ئایندەی ئەو وڵاتانەو هەر لەو ڕێگەیەیشەوە دەیەوێت وەڵامی گشت ڕکابەرە تازەپێگەیشتوەکانی بداتو□ کەئەو تەنها خۆیەتی دەتوانێت ڕابەرایتی جیهان بکات و بڕدنەپێشی هەیمەنەتی سەرمایەداری تەنها لەڕێی ئەمەوە دەتوانێت بەسەرکەوتووی بمێنێتەوە.

کاتێک دەتوانین بەسەرکەوتوویی و شێوازێکی زانستیانە شر□ق□ی ئەو جەنگو کاولکاریانە بکەین کەلەوڵاتانی وەک عێراق و سوریاو یەمەن و ئەفغانستان و چەندانیتری وەک سۆماڵ و باشووری سودان و کێشمەکێشی نێوان کۆریای باکورو لەگەڵ جیهانبینی ئەمریکاداو ململانێی نێوان

ڕوسیاو ئەمریکا،لەوێوەیە ک□ ب□توانین بەدروستی لەماناکانی خواست و ئامانجە گشتیەکانی سیستەمی سەرمایەداری تێبگەین.گەر نەمان توانی ئەو دەرهاویشتانە بەشێوازێکی زانستیانە بناسین و نەمان توانی قۆناێک ک□ تێیدا دەژین بیناسین و ،ئەوا پێدەچێت شرۆڤەکان بەکرچ و کاڵی بمێننەوەو وەک ئەو سەرگێژیەی لێبێت کەبارزانی خەڵکی هەرێمی تێکردوە لەوەی کەدەیەوێت وەک ڕابەرێکی ناسیۆنالیستی پلەیەک دەربکەوێت و وای نیشان بدات کەئەم دەتوانێ سەربکەوێت بەسەر ئەو ستراتیژو خواستانەی کەکۆشکی سپی هەیەتی بۆ هەرێم و عێراق و گشت ناوچەکە. بەڵام لەواقیعدا بارزانی وەک میزەڵدان فوی لەخۆی کردوەو خۆیشی باش دەزانێت پێگەکەی لەکوێدایە،بەڵام لەڕێی شکست و ئەو کۆ مەینەتیەی کەلەگەڵ پارتە هاوەڵەکانیتریدا لەبەرەی کوردایەتی کەلەماوەی ئەو بیست و شەش ساڵەی دەسەڵاتدارێتیاندا هێناویانە بەسەر خەڵکی هەرێمدا بشارنەوەو جارێکیتر وانیشان بدەن کەئەمان لەدەرەوەی ئەو کایەو ئامانجانەوەن کەسیستەمی سەرمایەداری جیهان بەشوێنیەو□ یەت□.

دواجار گەر بارزانی یاریەکەی بەهەرچ شێوازێک بکات،ناتوانێت وابێت کەلەقازانج و بەرژەوەندی گەلی کوردیدا بێت،هێندەی گەمەکەی بەو شێوازە دەبێت کەلەخزمەتی ئەو ڕێگایەدا دەبێت کەڕوی لەواشنتۆنە. بەداخەوە،لەغیابی بزوتنەوە جەماوەریەکان کەوا خواست و ئامانجیان کوتای هێنانە بەم جەنگەڵستانەی کە سیستەمی سەرمایەداری بەرهەمی هێناوە،دەکرێت چاوەڕێی ئەو ئایندەیەیش بین کەوڵاتانی ڕۆژهەڵات لەهەرچ ئاڵوگۆڕێکی نوێیدا لەدا بەش کردنیەو□ بێت یان هاتنی دەوڵەتی بەهێزی نوێیەوە بێت،ئەوا دواجار هیچی ل□ بەرژەوەندی گەلە زەحمەتکش□کەی ناشکێتەوە، بۆسەدەیەکیتر دا بەش کاریەکە هەروەک ئەوەی پێشو دەبێت کەلەجەنگی یەکەمی جیهاندا کرا.

تاهیر حاجی حەسەن

16/09/2017

چەن کوشتارو ئاوارەیی لە بەرما دووبارەو سێ بارە نابەتەوە! ... نوری بەشیر:

ئەوەی لە بەرما (میانمار) روودەدات، کوشتارێکە لەسەر بناغەی دینی و قەومی سەری هەڵداوە، ئەوەی کەدەوترێ خەڵکی ئەو ناوچانەی کە ئێستا دەکوژرێن و ئاوارە دەبن و کەمایەتین و بەرگی ئیسلامیان بەبەردا کراوەو ناو دەبرێن بەوەی ئەوەی کەخەڵکی رۆهینگای خەڵکی رەسەنی وڵاتەکە نین و غەیرە دینن، ئەوەی کە رەسمیەت دەدرێت کە زۆربەی وڵاتەکە بەرگی بودی بەبەردا بکرێت، ئەوە حکومەت و دەسەڵاتەکەی رەسمیەت بەوە دەدات و لەشکرکێشی بەناوی حکومەتی زۆربەی بەدیەوە دەکات و لەنێوان کۆمەڵکوژیەکاندا لایەنگری زۆربەی دەسەڵاتداری قەومی یان دینی دەکات بەدژی کەمایەتی، ئەوە بەرنامە بە داڕێژراوە و دەیەوێت شێوە کوشتار لەسەر ئەساسی قەومی و دینی درێژە پێبدات، ئەوەی فرمێسکی تیمساحی تەنیا بە هاو دینەکەی یان هاو قەومەکەی دەڕێژێ، ئەوە ناتوانێت و نایەوێت لەو شوێنانەدا کەتایی بە کوشتارو ئاوارەیی بێنێت.

بە هەموو ئینسانێکی بەویژدان و ئینساندۆست، رۆژانە هەواڵەکانی میدیا لەو تراژیدایایەی ئێستای بەرماوە، تا کوشتاری بەکۆمەڵی یەزیدیەکان و کوشتارگاکانی تری موسڵ و سوریا چ لەلایەن هێزەکانی بەشار ئەسەدو هێزە ئیسلامیەکانی ترو لەسەرویانەوە داعش لەوڵاتەدا بەریان خستووە، تا دەگاتە کوشتاری رۆژانەی یەمەن، ناتوانێت فرمێسک و ئاهو حەسرەت یەخەیان نەگرێت و دژی نەبن، بەڵام کێشەکە لەوەدایە ئەگەر کەسانێک نیگەرانیان بە ئەو کوشتارە لە نیگای قەومی بوون یان ئیسلامی بوونەوە بێت، نەک ئینسانی بوونەوە، ئەوە تەنیا گێشەیەک لەکوشتارەکە نیشاندەدات کە رەنگە دووبارەو سیبارە بێتەوە.

ئەوەی کوشتارو ئاوارەیی میانمار، وەک ئەوەی بەرگی بودی زۆربەو ئیسلامی کەمایەتی، قەومی دەسەڵات و بەدەسەڵات، خەڵکی رەسەنی وڵاتەکە و خەڵکی نارەسەنی وڵاتەکە و دینی ئەسڵی و غەیرە دینی بەبەردا کراوە و دەبینەت و نایەوێت ئەوە ببینێت کە ئەو کوشتارە چەند بارە دەبێتەوە، ئەوەی کە ئیسلامیەکان لەجیهاندا تەنها فرمێسکیان بۆ ئەوەیە ئەوە ئیسلامیەکانن لە لەوە دەکوژرێن، ئەوە کوشتی یەزیدیەکان نابینن کەبەدەستی ئیسلامیەکانی داعش کۆمەڵکوژ

کران و ژنان کرانە کەیلەی جنسی، ئەوەی کوشتاری کوردەکان بەدەستی سەدام حسین لەلایەن دەسەڵاتی زۆربەی دەسەڵاتی بۆرژوا قەومی عەرەبییەوە نەدەبینی، بە هەمیشە دابەشبوونی کۆمەڵگا لەسەر ئەساسی قەومی بەزۆربەو کەمایەتی دابەشدەکات و لەگەشەیەکدا رەوایەت دەدات بەکوشتارەکە. ئەوەی کە بەکەحەرامی کەمایەتی ئیسلام دەبینە و کوشتاری ژنان و تیرۆری غەیرە ئیسلام لە نایجیریا رەسمیەت پێدەدات، بەهامەن شێوە تیرۆرو تەقاندنەوەکانی ئەو کەمایەتیە لە جەرگەی ئەوروپا لەژێر ناوی کوشتاری غەیرە دینی ئیسلام رەواج و رەوا نیشاندەدات کە وڵاتانی ئەوروپای گرتەتەوە لەلایەن داعشی ئەستا و گروپە ئیسلامیەکانی پێشوتری لەچەشنی قاعیدەوە.

کەواتە رەشنتر بڵێین، کوشتارەکانی ئەمڕۆی جیهان بەبەرمای ئەستاوە، کە سەرمایەداری و دەسەڵاتە چاوچنەکە بۆرژوازیەکانیان و کوشتارو جەنگەکانیان، دەسەڵاتەکانیان بە دەسەڵاتی زۆربەی کۆمەڵگای فڵانە قەوم و فڵانە دین دەناسێنە و ناونانی ئەوانی تر بەکەمایەتی فڵانە دین و فڵانە قەوم، هەر ئەو دەسەڵاتانەن کەکۆمەڵگا بە دەسەڵاتی بەهێزی پیاو زەعیفری ژنان پێناسە دەکەن و ژنان دەکەن قوربانی بەهەموو شێوەکان و مناڵان رەوانەی بازاڕی کاری گەورە دەکەن.

کاتێک دەسەڵاتی بۆرژوازی و سەرمایەداران لەهەر شوێنێکی دنیادا، نایانەوێت کۆمەڵگا لەسەر ئەساسی هاوڵاتی بوون دامەزرێت و ئەم بەرگەی دەکەن بەبەردا، بەرگ کردنە بەری دەوڵەتی هەموو قەوم و دینەکان و هەموو پێکهاتەکان، بەخەی ناو هەنانی پێکهاتەیە بەزۆربەو بەکەمایەتی، بە قەومی گەورەو بەقەومی بچوکەوە، بە دینی زۆربەو بەدینی بچوکەوە، وە ئەو کۆمەڵگایە ئامادەیە هەموو کات وەک بۆمبێکی تەوقیتکراو بتەقێتەوە، هەموو تراژیدیەکانی رەوەنداو بەسنیامان بیست و بینی و ئەستاش نموونەی بەرماو، رووداوی کارەسات لە عێراقێک کەلەسەر ئەساسی فیدراڵیەتی قەومی و دینی دامەزراوە، لە بەردەمدایە.

بەداخەوە لەغیابی کەمەنیزمێکی بەهێز و لەمەیداندابوونی چینی کرێکاری هوشیارو رێکخراو، دەرگای بەڕووی سەرمایەداریدا بەهەموو ئەزمەو فەسادو گەندەڵی و تیرۆرو کوشتارو جەنگ و جیاوازی خوازیەکانیەوە، درێژە بە کوشتارەکانی دەدات و بەردەوام دەبێت لەچەشنی کۆمەڵکوژی یەزیدیەکان، سوریەکان، موسڵیەکان، کوردەکان، یەمەنی و نایجیریەکان و تا دەگاتە کوشتاری رۆژانەی ژنان و بەحومەتی رۆژانە پێیان و نەبوونی هیچ مافێکی مناڵان، ئەم سیناریە

و تراژیدیە ئینسانیانە بەشەرمانە لە خودی میدیای حزب و دەسەڵاتە بۆرژوازی و سەرمایەدارییەکانەوە بڵاودەبێتەوەو نیشانی کۆمەڵگای بەشەری دەدرێت.

ئەگەر هەر ئینسانێکی ئازادیخوازو مرۆڤدۆست، هەر حزب و لایەنێک بیەوێت، کوشتاری میانمارو هاوشێوەکانی دووبارە چەند بارە نەبێتەوە، ئەبێ داوا بکات، یاساکانی بۆرما و هەموو وڵاتەکان بگۆڕێت لەسەر ئەساسی هاوڵاتی بوون دامەزرێت و هیچ بەرگێکی قەومی و دینی و تایفی بەبەردا نەکرێت، ئەمەش بۆ سوریاو یەمەنی سبەینێک و بۆ عێراق و هەروەها کوردستانی دوای جیابونەوەش ڕەوایە و ڕاستە، ئەگەرنا شەڕەکان هەموو ڕۆژێک بە بەهانەیەکی قەومی و دینی و تایفی ئامادەیە بەردەرگا بەخەڵکەکەی بگرێت و کۆمەڵکوژی ئاوارەیی ئینسانەکان لەمیدیاکانەوە نیشانبدرێت.

١٤/٩/٢٠١٧

ریفراندۆم لە پیناو سەربەخۆیی یان مانەوەی کورسیەکەدا …! … شاخەوان سەنگاوی

هەر خەلقندەیەکی خودا ئیدی لە زەوی بیت یان لە ئاسمان لە وشکایبێ یان لە قولایی دەریاکان لە تاریکایی ئەشکەوتەکان بێت یان لە بەر رووناکی چراکان هەمیشە هەوڵدانیان بۆ ئازادی بووە ، لە پێناو مانەوە لە ژیاندا … ئیدی چ جای مرۆڤەکان .
بۆیە ئێمەش وەکو نەتەوەیی کورد لە دێر زەمەنەوە کە لە سەر ئەم خاکە دەژین هەمیشە شۆڕشە یەك لە دوایی یەکەکانمان کە مێژوویان بە خوێنی هەزاران ڕۆڵەی ئەم نیشتمانە نوسیانەتەوە لە پێناو سەربەخۆییدا بووە ، بەڵام هەر سەردەمەو بە دید و تێڕوانین و ئایدیایی جیاواز لە چۆنێتی بنیاتنانی کیانێکی سەربەخۆ لە چوارچێوەی ئەم سنورەدا کە بە کوردستان ناوزەند دەکرێت .

هەر بۆیە لە سەر سەرکردایەتی سیاسی کورد و بە تایبەتی تر

سەرکردایەتی پارتی دیموکراتی کوردستان و خودی مسعود بەرزانی وەکو سەرۆکی ئەم پارتە کە خۆیان بە خاوەندارێتی ریفراندۆم دەزانن چیدی دیکە پێویست ناکات کردار و وتارەکانیان داینەمۆیەك بێت بۆ زیاتر زەق کردنەوەیە درزەکانی نێو ماڵی کوردی .

وە لە سەر سەرکردایەتی ئەم پارتەش پێویستیەکی حاشا هەڵنەگرە کە سنوری خیڵگەرایەتی و ناوچەگەرێتی تێپەربکەن بەرژەوەندیە باڵاکانی نەتەوە بخنە پێش بەرژەوەندی تەسکی تاك و حزبگەرایەتیکەیان لە بەر ئەوەی کە بانگەشەی خاوەنداریتی ئەم ریفراندۆمە دەکەن دەبێت باشتر لەوە بگەن کە ریفراندۆم تەنها بۆ ناوچەیەك یان تەنها خێڵێك نیە ، لە بەر ئەوەی ئەو سنورەی کە ئێستا بە باشوری کوردستان ناوزەند دەکرێت لە سەدا نەودی زیاتر لە نەتەوەی کوردن ئەمە بە ناوچە جێناکۆکەکانی هەرێمی کوردستان کە لە سەدا چلی خاکی هەرێم پێك دەهێنێ ، ئەگەر ئامانجی خاوەنەکانی ریفراندۆم لە ئێستادا بە ئامانجی بە دەستهێنانی پەنجا زائید یەکەی دەنگەکانی بەڵێ بێت بۆ ریفراندۆمەکەی ، ئەوا چیدیکە پێویست ناکات لە سەر نەتەوەی کورد لە چوارچێوەی باشوری کوردستان هیواکانیان بە وەها ریفراندۆمێکدا هەڵبواسن کە دەرئەنجامەکەی جگە لە ئاشبەتالێکی دیکەو کاڵکردنەوەی ئینتمای نەتەوی و سەربەخۆیی هیچی دیکەیی لێ بەرهەم نایەت .

وەلە ئێستاشدا هۆکارێك دەبێت بۆ لە باربردنی ئەم نیمچە سەربەخۆیەی کە هەیە لە واقیعدایە ، میژوو ئەو ڕاستیانەمان بۆ وێنا دەکات لە ڕێکەوتنامەی جەزائیر 1975 ، پەیماننامەی نێوان عیراق و تورکیایی 1983 ، پەیماننامەی نێوان ئێران و تورکیایی 2004 ، ڕێکەوتنی دژە تیرۆری نێوان تورکیا و عیراق 2007 . هەر بۆیە پیویستیەکە لە سەر خاوەندارەکانی ریفراندۆم پەندێك لە مێژوو سەدەیەك لە خەباتی سیاسی باشور وەرگرن هەنگاوەکانیان بۆ بەئەنجام گەیاندنی ڕیفراندۆم بە بەرنامیەکی تەواو و تۆکمە دارشتبێتەوە ، خۆ بە دوورگرتن لەو فرەگوتاریەی کە ئامانجەکانی ریفراندۆم زیاتر لە بەرچاوی هاولاتیانی ئەم هەریمە ناشرینتر دەکات، هەوڵدانێکیش بێت کە خاوەندارەکانی ریفراندۆم بە پریاسکەیەکی روو سورەوە بتوانن تەقل باب لە دەرگا بە دەرگای مال بە ماڵی کورد بدەن بەبێ جیاوازی کردن لە نێوان هیچ ڕەنگ وئاین و نەتەو و ئایدیاو بیرەکان ئەمیش لە پێناو بەدەست هێنانی باشترین ڕێژەی دەنگی بەڵێ بۆ ریفراندۆم ، چونکە ئەگەر کورد وەکو نەتەوە خاوەنی زاکیرەیەك بێت کە توانای گەڕانەوەی هەبێت بۆ ڕابردوو ئەوا پارتی و سەرجەم پارتەکانی تر دەبێت لە بەردەم هەڵگرتنی ئەرکی بەرپرسیارێتیدابن بەرامبەر بە کورد وەك نەتەوە لە دەرئەنجامی ئەو ئەنجامانەی کە لە ئەنجامدانی ئەم ریفراندۆمەوە بە دەست دەهێنرێت چونکە یاریی کردن

به چارەنوسی میلەتێك لە پێناو مانەوەدا لە لایەن هەر کەس و پارتێکەوە بێت لە هیچ ئان و ساتێکدا بکەرەکانی جێگای لێخۆشبوون نیە . میلەتیش توانایی شاربەدەر کردنیان ماوە !

shaxewan.saed@gmail.com

دۆڕاندەم … پشکۆ ناکام

....پاش ئەوەی بۆ جارێکی تریش پارلەمان ئیفلیج کرا ، ئیتر هیچ بوار و بەهانەیەک نەماوە بۆ خۆهەڵخەڵەتانن کە بەتەما بین کەسانێکی ناو (ی.ن.ک) باری خواری وەزعەکە راست بکەنەوە ، دەرکەوت باڵ و ڕان و سیقەتەرە لە ناو یەکێتی هەمووی قسەی قۆڕە و ئەو حیزبە وەک کۆمپانیایەک بۆ گروپێکی دوو سێ کەسی بەڕێوە ئەبرێت و چیان بوێ ئەیکەن و چۆنیان بوێ کۆمپانیاکە بەو ئاراستەیە ئەبەن و دەنگە دەنگی جار و بار و بۆڵەبۆڵی ئەم یان ئەو یەک فلسی قەڵبی نەهێنا و جم و جۆڵەکانیان جگە لە قسەی بەردەم کامێرا و “فەیس – خۆسو” ببورن “فەیس- بوک” بەولاوە هیچی تر نەبوو..گروپی کۆمپانیەکە قاعیدەی خۆیان و بەشێکی خەڵکی کوردستانیان بۆ لا ڕێ ی تاکتیکەکانی خۆیانا برد و هەموو کورد و مافەکانیان کرد بە قوربانی یەک دوو کورسی پارلەمان و دیارە لەو بەینەشا سەفقەیەک پارە وەک (شیرینی کەوتنەوە گۆڕی !! پارلەمان) وەرگرتوە هاوشێوەی شیرینی نەوتەکەی پێشو ترلە پارتیان وەرگرت و پێویست ناکات هیچ کەس و لایەک نە وەختی خۆی بکوژێ و نە چاوروانی گۆڕانکاری ئیجابی بێت لە سیاسەتی گروپی سەرکردایەتی کۆمپانیای یەکێتی بێت کە دوای ئەوەی بنەماڵە و پارتی پاشکۆی دووەم کودەتای سیاسیان کرد و پارلەمانی کوردستانیان “علوجانە” داگیر کردەوە ، ئەوا بە عەمەلی ئێستا بەشێکن لە کار و بەرنامەی جێ بەجێکردنی سیاسەتەکانی بنەماڵە و سەوز و زەرد دەست لەناو دەست و هێز لە خوا و پارە لە پارتی دەستەڵاتێکی پرتەقڵیان هێناوەتە کایەوە و بەمەش کۆمپانیای یەکێتی بەرپرسیارە لە هەچ نەهامەتییەک و قوو بەسەرییەکی تر بەسەر هەرێما بێت بە تایبەتی ئەو یارییە ترسناکە بە ئەنجامەی ناویان ناوە ریفرابدەم....

– یەکەم هەنگاوی گرنگ و مولیحی گەران ئەوەیە بێ قەید و شەرت

ڕێکەوتنەکەی لەگەڵ کۆمپانیای یەکێتی هەڵوەشێنێتەوە و بە جەماوەرەکەی خۆی و خەڵکی کوردستان بەیان بکات بۆ هەڵوەشانی ئەو بەناو ڕێککەوتنە لەبەر یەک هۆی زۆر سەرەکی و ئاسان بوو ئەویش ئەوەیە کە " عیبرەت لە جێ بە جێ کردنەکەیا نەبوو" ..بەداخەوە..هەنگاوی ڕاستەوخۆی دوای نەجات بوون لەو بەناو ڕێکەوتنە پلات فۆرمەکی سیاسی دروست بکرێت لە هەموو ئەو ئاراستانەی نزیکن لە یەک لە چونیەتی وەستان لە ڕووی کودەتاکەی بنەماڵە- کۆمپانیا کە ئەوەی ئەمڕۆ هەیە جگە لە گۆڕان ، هاوپەیمانی بە دیموکراسی و دادپەروەری و جوانەوەی نەخەر بە ریفراندۆم و کۆمەڵ و ریکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی و کەسایەتیە دیارەکانی غەمخۆری دیموکراسی و ئازادی یە، کەسیش نەیوتوە لەناو یەکا بتوێنەوە ، بەڵکو ئەکرێت لە پلات_ فۆرمەکا کاری هاوبەشی گونجاو بە ڕێگەی گرتن لە زیاتری قاچ شۆڕکردنەوەی دەستەڵاتی بنەماڵە _ کۆمپانیا بگیرێت،،،خۆ ئەگەر پێشوو تر لایەک یان کەسێک ڕەخنە و تانەی لەم لا یان ئەولا هەبوبێت زۆر ئاساییە بۆ مەبەستەکی گەورەی نیشتمانیی ، میتودەکانی بەگژا چونەوەی تاکڕەویی و دەستەڵاتی دوو بنەماڵەیی ڕێک خرێن چونکە هەر هەموو بە گەڕانیشەوە کەسیان لە مەریخەوە نەهاتون هەموو خەڵکی کوردستانن و هەموشیان هەڵگری سیفاتەکانی تاکی کوردن تا سەلبیاتەکان نەهێڵرێت و کار لەسەر ئیجابیاتەکان و زەرورەتی پلات- فۆرمەکی پتەوەی بەرەی میللەت بکرێت....میحنەتی ئەمڕۆی خەڵکی کوردستان لەوە گەورە و جیدی ترە کە کات بە زل کردنی سەلبیاتەکانەوە بکوژین ....

– لە وەزعەکی نا هەموار و ئاڵۆزی وەک ئەوەی ئێستا ناکرێت ئەو هەموو خەڵکەی چاوی بڕیوەتە کەس و هێزە نیشتمان پەروەرەکان قاچ بخەینە سەر قاچ و لە شاشەکانەوە بزانین چی ئەقەومێت ، وەستان لە ڕووی دستەڵاتی بنەماڵە- کۆمپانیا ، زەرورەتی نزیک بونەوەی هەموو لایەنە دڵسۆزەکان لە ڕووی ئەخلاقی و سیاسی و ئینتمای نیشتمانییەوە فەرزی ئەوە ئەکات بە سەرمانا کە ئەم وەزعەی هەرێم چەن هەموومانی گرتەوە ئەشبێت هەموومان لە پلات- فۆرمەکی نیشتمانیی دیموکراتی کار بۆ نەهێشتنی بکەین، مەرکەزی ترین خاڵی هاوبەشی لایەنەکانی پلات- فۆرمەکەش ئەوەیە چەن لە ڕووی پیلانەکـــانی دژ بە بەروەندییەکانی خەڵکە، بوەستین ؟.. خۆ ئامادە کردن بۆ هەڵبژاردنەکانی داهاتوو لەژێر چەتر ی پلات- فۆرمەکی نیشتمانی کاری ئیجابی ئەکاتە سەر ئەنجامەکان،،کە بە دونیاییەوە لە قازانج و بەرژەوەندی دەستەڵاتی ئێستای هەرێم نابێت و هەموو شکست و تێک شکانەکی دەستەڵات بە کۆمەڵانی خەڵک پێچەوانەکەیەتی…

– گۆڕان بۆی دەرکەوت سیاسەتی “گاندی” نەلەگەڵ بنەماڵە و نە لەگەڵ کۆمپانیای یەکێتی سوودی هەیە و چۆن نەیارەکانی لە جیاتی ململانێ و سیاسەتی مەدەنی شێوازی کوردەواریەکە پەیڕەو ئەکەن ، ئەبێت گۆرانیش واز لە فەنتازیای دونیای مەدەنی بەرامبەر بەوان بهێنێت ، ” مەبەستم لە پەنا بردن بۆ چەک نیە” بەڵکو سیاسەتی یەک بەیەک مامەڵە لەگەڵ رووداوەکانا بکات ، خەبات و مل ملانێی سیاسی بەو جۆرەی لە ئەوروپا و کۆمەڵگای شارستابی هەیە پاروویەکی گەورەیە و ناچێ بەدەم ئەم وەزعەی هەرێمی تێکەوتوە.....، کاری هاوبەشی بەرەی دژ بە بەناو ریفراندۆمەکەی بنەماڵە – کۆمپانیا بۆ ئەویە کۆمەڵانی خەڵک بەر چاوویان زیاتر ڕوون بێت و تەسلیم بە ئەمری واقیع نەبن لەوە تێ بگەن دەستەڵاتی هەرێم ئەیەوێت بە پرۆسەیەک لە خشتەیان بەرێ و تاوانە ئابوری و کۆمەڵایەتی و سیاسیەکان لە بیر ببرێنەوە چونکە ئەگەر چی دروشمەکەیان ریفراندۆمە ، بەڵام لە واقیعا ” دۆڕاندۆم”ە ....

شاعیر و چیرۆکنووسی منداڵان فەرەیدون عەلی ئەمین … ڕەزا شوان

ما مۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین لە (٢٩/٤/١٩٣٣) لە گەڕەکی مەڵکەندی لە سلێمانی، لە باشووری کوردستان، لە بنەماڵەیەکی ناسراوی شاری سلێمانی لە دایکبووە.
خوێندنی سەرەتایی لە (قوتابخانەی مەڵکەندی) و ناوەندیشی لە (ئامادئ□یی سەڵاحەدین) تەواو کردووە. لە ساڵی (١٩٥٣) دا (خانەی مامۆستایان)ی لە بەغدا تەواوکردووە. بۆتە مامۆستای قوتابخانەی سەرەتایی، لە قوتابخانەکانی شارباژێر و چوارتا و سلێمانی مامۆستا بووە، مامۆستایەکی لێهاتوو و سەرکەوتوو بوو.
مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین، پیاوێکی باڵا شەنگ و بەژن رێک بوو، رووخسار شیرین بوو، هێمن و لەسەرخۆ بوو، سادە و خاکی بوو، قسەزان و خۆشدوو بوو، بڕوابەخۆ و گەشبین بوو، خاوەنی هەڵوێست بوو، راستگۆ و راشکاو و قسە لە ڕوو بوو، رەوا پەرست بوو، مامە حەمەیی

لە بەردەم کەسدا نەکردووە.
مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین، لە ساڵی (١٩٧٠) دا، چەتە بەغدا، وەکو (توێژەنەری زانیاری) لە (وەزارەتی کاروباری باکوور) دامەزراوە، دواتر گوێزراوەتەوە بۆ (بەڕێوەبەرێتی گشتیی خوێندنی کوردی) لە بەغدا، کە سەر بە وەزارەتی پەروەردەی عێراق بوو. کرا بە (بەڕێوەبەری هۆی فێرکردن). ئەندامی لیژنەی دانان و وەرگێڕانی حەوت پەرتوکی کوردی بوو، کە لە قوتابخانەکانی کوردستان دا دەخوێندران.
مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین لە ساڵی (١٩٧٢) دا، لە گەڵ خاتوو (ناهیدە جەمال تاڵەبانی ـــ خۆشکی د. موکەڕەم تاڵەبانی) دا هاوسەرگیریان کرد. دوو کوڕیان هەیە (ئاسۆ :١٩٧٣) کۆلێژی پزیشکی تەواوکردووە، پارێزگاری پێشووی سلێمانی بوو.
(ئالان: ١٩٧٦) لە دایکبووە.
مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین لە ساڵی (١٩٧٥) بووە بە سەرپەرشتیاری پەروەردە لە قوتابخانەکانی سلێمانی دا.
لە هەمان ساڵدا واتە لە (١٩٧٥) دا لە (زانکۆی موستەنسیرییە) لە بەغدا بەوانامەی بەکالۆریۆسی لە بەشی (پەروەردە و دەروونناسی) دا وەرگرت.
لە ساڵی (١٩٨٢) دا، لەسەر داخوازی خۆی خانەنشین کرا.
لە ساڵی (١٩٨٥) دا، بووە بە (مامۆستای وانەبێژ) لە بەشی کوردییەکەی کۆلێژی پەروەردە لە زانکۆی بەغدا، تا ساڵی (١٩٨٩) بەردەوام بوو، بەڵام بەهۆی ئیفلیجی و ئازاری پێیەکانییەوە نەیتوانی زیاتر بمێنێتەوە.
مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین، مامۆستایەکی دڵسۆز بوو، لە لای قوتابییەکانی زۆر خۆشەویست و رێزدار بوو، ئەو هەر ئەوە نەبوو کە وانەی پێدەوتنەوە، بەڵکو بە هەستێکی پاکی کوردایەتی زاخاوی هۆش و بیری داون، بە سۆز و خۆشەویستی و هاوبەستەبوون بە کوردستانی شیرینمان گەش و پەروەردەی کردوون، هەمیشە هانیانی دەدا کە بخوێننەوە و بنووسن، ئەو بەو هەستەوە لە منداڵە چاوگەشەکانی کوردمانی دەڕوانی کە هیوا و نەوەی داهاتووی کوردستانن.
خوالێخۆشبوو مامۆستا (نوری عەلی ئەمین) کە هاوڕێیەکی نزیکی مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین بوو، دەڵێ: " لە یادمە هەموو جارێ کە دادەنیشتین، دەیوت: گەلەکەمان هەر بە خوێندن لەدەست کوێرەوەری و نەبوونی و نەخوێندەواری و براکوژی رزگاری دەبێت و رێی راست و سەرکەوتن بەدی دەکات، تامی بەختیاری و سەرفرازی دەچێژێت" بۆیە هەمیشە دەیوت:
ئاخ! خوێندەواری داخ خوێندەواری!

بۆ کورد دەبیتە مایەی بەختیاری
مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین، چەند نەوەیەکی بە بیری کوردایەتی و بە کوردستان پەروەری پێگەیاند، کە لە ئەمڕۆدا مامۆستای باڵا و کاربەدەستن، بەڵام لە ئاستی توانای مامۆستا فەرەیدون دا، هەمیشە خۆیان بە قوتابی ئەو دەزانن، بە شانازیشەوە دەڵێن کە ئەلف و بێی کوردایەتی لە مامۆستا فەرەیدونەوە فێربووین، بە ئەوپەڕی ڕێزەوە ناوی دەبەن و یادی دەکەنەوە. مامۆستا فەرەیدون بەم جۆرە ئامۆژگارییانی ڕێنمایی و ئاراستەی قوتابییەکانی دەکرد: “ڕۆڵە جگەرگۆشەکان، نیشتمان چاوەڕوانی هیمەت و بازووی ئێوەیە، دەپاک بن لەگەڵ یەک، دووربن لە کینە و دژایەتی، هەوڵ بدەن و پێبگەن و ببنە پێشەڕەو..”
مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین کوردێکی زۆر پاک و دڵسۆز بوو، شۆڕەسوارێکی دلێر و بوێر و چاونەترسی گۆڕەپانی کوردایەتی بوو، کوردستان پەروەرێکی سەرسەختی تا سەر ئێسقان بوو، تێکۆشەر و پێشمەرگە و سیاسییەکی ناسراو بوو. خۆزگە و ئاواتی هەرە گەورەی یەکێتی و یەکڕیزی گەلەکەمان بوو. مرۆڤێک بوو پڕاوپڕ لە دڵسۆزی و لە کوردپەروەری. هەموو ژیانی خۆی بە خزمەتی کورد و کوردستان بەخت کرد بوو.
مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین، یەکێک بوو لەو کوردپەروەرانەی، کە لە ساڵی (١٩٥٧) دا کۆمەڵەی ئازادی و ژیانەوە و یەکێتی کورد (کاژیک) یان لەدامەزرند.
لە ساڵی (١٩٧٦) دا پەیوەندی بە کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستانەوە کرد.
لە ساڵی (١٩٨٤) یشدا، پەیوەندی بە هێزی پێشمەرگەی کوردستانەوە کرد، لە ناوچەی
(ماوەت) ی سەر بە سلێمانی بوو بە پێشمەرگە.. یەکێک بوو لە دەستەی نووسەرانی گۆڤاری (دەنگی پێشمەرگە) کە لە شاخ دا دەردەهێنرا.
ئەوەی ئەمە لەم نووسینەماندا مەبەستمانە، بەسەرکردنەوەی توانا و داهێنانی مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمینە لە بەرای ئەدەبی منداڵانی کورد دا.
مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین، کەڵە نووسەرێکی هۆنراوە و چیرۆکە بۆ منداڵان، ئەستێرەیەکی هەمیشە گەش و ورشەدارە لە ئاسمانی ئەدەبی منداڵانی کورد دا. شوێن پەنجە و شەقڵی شێوازی مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین لە ئەدەبی منداڵانی کوردا هەرگیز کاڵ نابنەوە، تا ئەمڕۆش منداڵانی کوردمان چێژ و خۆشییەکی زۆر لە هۆنراوە و لە چیرۆکەکانی وەردەگرن.
مامۆستا فەرەیدون بەشی هەرە زۆری هۆنراوە و نووسینەکانی بۆ

منداڵان تەرخان کردبوون، چونکە منداڵان بە لای مامۆستا فەرەیدونەوە: " منداڵ پێوەری سامان و سەرمایەی نەتەوەیە، ئەو نەتەوە دەوڵەمەندە کە منداڵانی بە جوانی پەروەردە کراون"
مامۆستا فەرەیدون زۆر بە جوانی هۆی پێشکەوتنی گەلانی دەستنیشان کردووە. بۆی لە ئەمڕۆدا رادەی دەوڵەمەندی و پێشکەوتن و شارستانی گەلان، بەوە دەپێورێ کە تا چ رادەیەک ئاوڕیان لە منداڵەکانیان داونەتەوە و بە دروستی پەروەردەیان کردوون.
بە لای ئەمەشەوە، منداڵان کوردمان، گرنگترین سامان و سەرمایەی گەلەکەمانن، کە لە سامانی نەوت و زێڕ و دوڕ و هەر سامانێکی تر زۆر بەنرخترن.
هۆنراوە جوان و ناسک و شیرینەکانی مامۆستا فەرەیدون بە منداڵانی کوردمان، لە نوقڵ و گەزۆ شیرینترن، چیرۆکە خۆشەکانیشی لە خۆشی خۆشترن، منداڵانی تامەزرۆی هۆنراوە و چیرۆکی خۆش پێیان خۆنی ببوونە. نووسینەکانی بە منداڵان لە ناوەڕۆک و فۆرم دا، داهێنان و تازەگەرییان پێوە دیارن. توانی وەرچەرخانێک لە ئەدەبی منداڵانی کورد دا بکات و، تەکانێکی گەورەی بەرەو پێشەوە پێبدات، لە راستیدا مامۆستا فەرەیدون پێشەنگ و پێشڕەوی قۆناغێکی نوێی ئەدەبی منداڵانی کوردە، کە لە سەرەتای حەفتاکانەوە سەری هەڵدا. بوو بە سەرمەشقی نووسەرانه ئەم بوارە.
بەو پێیەی کە مامۆستا فەرەیدون مامۆستا بووە، زیاتر لە جیهانی وەنەوشەیی پڕ لە هیوا و خەونی سەوز و لە راز و نیازی پاکی منداڵانەوە نزیک بووە، زیاتر لە هەست و سۆز و حەز و خواست و خۆزگە و ئارەزووەکانیان و لە زمانیان گەیشتبوو. بۆیە زمان و حەزی ئەوان، بوونەتە ئیلهامی بیری و بە هەوێنی نووسینەکانی بە منداڵان. هەر لە ژینگەی ئەوانیشەوە بابەتەکانی بە هەڵهێنجاندوون.
شایەنی باسیشە مامۆستا فەرەیدون زمانزانێکی زمان پاراو و بە توانا بوو، بە کوردییەکی پەتی و رەوان و ناسک و شیرین و بە گرێ و گۆڵ دەینووسی، بە پێی قۆناغەکانی منداڵی، رستەکانی بابەتەکانی لە زمان و لە فەرهەنگی منداڵانەوە وەرگرتوون. ئەمەو مامۆستا فەرەیدون شارەزا و پسپۆر بوو لە پەروەردە و دەروونناسی منداڵان دا، دەیزانی چۆن و چییان بۆ بهۆنێتەوە و بۆ بنووسێت. شارەزاییەکی باشی لە بنەماکانی ئەدەبی سەرکەوتووی منداڵان دا هەبوو.
مامۆستا فەرەیدون زمانی عەرەبی و ئینگلیزیشی بە باشی دەزانی، کۆمەڵێک چیرۆک و چیرۆکەشیعری بۆ منداڵان، لە زمانی ئینگلیزییەوە وەرگێڕاوەتە سەر زمانی کوردیمان، کە تام و چێژێکی ئەوتۆی پێبەخشیون، لە دەقە ئینگلیزییەکەش شیرینتری کردوون.
هۆنراوەکانی مامۆستا فەرەیدون بە منداڵان، زۆر ناسک و سادە و

ئاسان و شیرینن، بە ئاسانی بوونەتە وەردی سەر زمانی منداڵانی ککوردمان، هەر لەبەر کورتی دێڕەکانیان و ناسکی و ئاوازی شیرینی ترپە و سەرواکانیان، بەشێکیان کراون بە گۆرانی و بە سروود، منداڵان بە ئاوازەوە دەیان چڕن. کام منداڵی باخچەی منداڵان هەیە کە هۆنراوەی " سەمەرە"ی لەبەر نەبێت، کام منداڵی پۆلی یەکەمی بنەڕەتی هەیە کە هۆنراوەی " کوڕە کوردم"ی مامۆستا فەرەیدونی لەبەر نەبێت و بە ئاوازەوە نەیڵێت.
ناوەڕۆک و فۆرمی هۆنراوەکان و چیرۆکەکانی مامۆستا فەرەیدون، زۆر گونجاون و بوونەتە دووانە و تەواوکەری یەکتری. بە زمانێکی کوردی ڕەوان و تەڕ و پاراو ، بە شێوازێکی شیرین و ئاسان هۆنراوەکانی بە هێنیونەتەوە و چیرۆکەکانی بە داڕشتوون، زمانەکەی پڕ بە پێستی بابەتەکانین. مامۆستا فەرەیدون خاوەنی خەیاڵێکی فراون بوو، وەکو زۆربەی شاعیران و چیرۆکنووسانی منداڵانی جیهانی ناسراویش، سوودی لە کەلەپوور و لە فۆلکلۆر و لە لە پەندی پێشینانی کوردیمان وەرگرتووە، لە هەندە لە هۆنراوە و لە چیرۆکەکانیدا ڕەنگیان داوەتەوە، بەتام بە زمانی منداڵییەوە. بە نموونە ئەمانە ناونیشانی هەندە لە چیرۆکەکانین:
“کاکە ئالان مار هات، ماری ژەنگ و ژار هات”، “تامی تامی گەنمەشامی” ، ” پشکە و شەرکە شەڕیانە، لەسەر دەنکە زەنگیانە”
کارەکتەری چیرۆک و هۆنراوەکانی، چ مرۆڤ و چ باڵندە و ئاژەڵ بن، بە لای منداڵانی کوردەوە نامۆ نین، بینراون و ناسراون. لە ژینگەی کوردەواری و کوردستانەوە وەریگرتوون. وەک (منداڵ، ئاسکە، بەرخۆلە، کارژۆلە، چۆلەکە، سمۆرە، هەنگ، بەق، جووجەڵە، پەپوولە، ڕێوی، کۆتر، کوندەپەپوو، دار گوێز،زەنگوڵە،.. تاد”
مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمینی نووسەر و ڕەخنەگر، لە ساڵی (١٩٥٤) دا، یەکەمین نووسینی خۆی لە ڕۆژنامەی” ژین “ی سلێمانی دا بڵاوکردەوە، هەر لە ژین دا چەند نووسینێکی تری بڵاوکردەوە.
لە ساڵی (١٩٧٠) دا، ئەندامی دەستەی بەڕێوەبەری یەکێتی نووسەرانی کورد بوو.

ئەمانە ناوی بەرهەمە چاپکراو و بڵاوکراوکانی مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین ن:
١ـــ پاڵەوانی دواڕۆژ، ئەدەبیاتی منداڵان، لەساڵی (١٩٥٨) بە هاوبەشی لەگەڵ مامۆستا عومەر عەبدولڕەحیم نووسیویەتی.
٢ـ پیاوە بچکۆلەکە، چیرۆک و هەڵبەست بۆ منداڵان، بەغدا ساڵی (١٩٧٢)
٣ـ کارژۆلە، چیرۆک و هەڵبەست بۆ منداڵان، ساڵی (١٩٧٢)

٤ـ پاکـژی، چیرۆک بۆ منداڵان، ساڵی (١٩٧٤)
٥ـ سـێو، چیرۆکێکی وەرگێڕاوە بۆ منداڵان، ساڵی (١٩٧٤)
٦ـ گەنمەشامی، چیرۆک بۆ منداڵان، ساڵی (١٩٧٤)
٧ـ جووجەڵە و بەچوەمراوی، چیرۆکێکی وەرگێڕاوە بۆ منداڵان، ساڵی (١٩٧٤)
٨ـ چەند سەرنجێک لە پیرەمێردی نەمر، لەکۆڵینەوەی ئەدەبی، ساڵی (١٩٧١)
٩ـ پیرێکی ریش درێژ بوو، چیرۆک و هەڵبەست بۆ منداڵان، هەڵبەستەکان لە ئینگلیزییەوە کراون بە کوردی، ساڵی (١٩٨٥)
١٠ـ کۆمەڵێک وتاری ئەدەبی و رەخنەیی لە رۆژنامەی ژین و هاوکاری و لە گۆڤارەکانی نووسەری کورد، بەیان، رۆشنبیری نوێ، رەنگین، لە بڵاوکراوەکانی تردا.
١١ـ ئەندامی دەستەی وەرگێڕانی کۆمەڵێک پەرتوکی خوێندنی قوتابخانەکان بوو بۆ سەر زمانی کوردی لە بابەتی پەروەردە و جوگرافیا و زانیاری دا.
١٢ـ پەخشان لە ئەدەبی کوردی دا (بە رۆنیۆ) لە ساڵی (١٩٨٧)
١٣ـ کۆمەڵێک هۆنراوە و چیرۆک و شانۆگەری بۆ منداڵان نووسیون، چاپ نەکراون.

سەرەڕای ئەوەی کە مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین، زۆربەی کاتەکانی بە نووسینی ئەدەبی منداڵانی کوردمان تەرخان کردبوو، بەڵام وەکو لە پێشەکی (پیاوە بچکۆلەکە) دا نوسیوەتی، هەر خۆی بە قەرزاری منداڵانی کورمان دەزانی، دەڵێ:
” ئەمە هیچی ئەوتۆمان بۆ مناڵانی کورد نەکردووە کە شایانی باس بێت، بگرە قەرزارباریشیانین، دەبا رێگای دانەوەی ئەو قەرزە بگرین و دواڕۆژێکی وایان بۆ ساز بکەین کە ئەو بەندانە ـ مەبەستی لە بەندەکانی جاڕنامەی مافەکانی منداڵانە ـ لەوانەش زیاتریان بۆ بهێنینە دی. چونکە مناڵانی کوردیش وەکو هەموو مناڵانی جیهان جوانکیلە و ئەسک سووکن و شایانی خزمەتن..” دەشڵێ: ” با راست و رەوان پێتان بڵێم: خوێڵی قەڵبەزەی کوێستانەکانمان پولێک ناهێنێت ئەگەر قاقا و تریقەی مناڵەکانمانی لەگەڵدا نەبێت، قاقا و تریقەی مناڵەکانیشمان نابێت، ئەگەر ئێمە نەبین”
دەشڵێ: “مناڵەکان: نازانم چ بەهرەیەکی خوایی و چ هێزێکی نادیار و تەلیسماویتان پێیە هەرچەند سەیرتان ئەکەم، هێمنی و دڵنیایی و بێخەتایی و ئەسک سووکی و جوانکیلەیی و ساکاری و گەشی و رووناکی و هیوا و زەردەخەنە ئەبینم، ئەوە بەو مناڵییە وەک ئەستێرەیەکی جریودار، پرشنگی ئەو هەموو شتانە بە دەوری خۆتاندا ئەپرژێنن ”

تا ئێستا ئەوەی بەرچاوی ئێمە کەوتووبێت، دەربارەی لێکۆڵینەوە و شیکردنەوە و رەخنە و هەڵسەنگاندنی چیرۆک و هۆنراوەکانی مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین:

١ـ چیرۆکی منداڵان لای فەرەیدون عەلی ئەمین، د. عەبدولستار تاهیر شەریف.

٢ـــ هەڵبەستی منداڵان لای فەرەیدون عەلی ئەمین، مامۆستا عەبدولڕەزاق بیمار.

٣ـ مامۆستا حەمە ساڵح فەرهادی، لە بەرگی یەکەمی کتێبەکەی “پێگەی شیعری منداڵان لای شاعیرانی کورد: هەولێر ـ ٢٠١٢ ” یەکێک لەو دە شاعیرانەی کە باسی کردوون و ئاماژەی بە نموونەی هۆنراوەکانی داون، مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین ە.

٤ـ مامۆستا حەمەکەریم هەورامی، لە بەشی یەکەمی “ئەدەبی منداڵانی کورد” وەکو شاعیرێکی لەهاتووی منداڵان، ناوی مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمینی هێناوە، لەگەڵ نموونە لە هۆنراوەکانی.

مامۆستا فەرەیدون گەنجینەیەکی پڕ لە گەوهەری هەندە بەنرخی بە منداڵانی کوردمان بەجێهێشتووە، دەبوایە تا ئێستا چەند خوێندکارێکی باڵای ئەدەبی کوردی، هۆنراوە و چیرۆکەکانی مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین بۆ منداڵان، بیان کردایە بە توێشەبەری ماستەرنامە و دکتۆرا. هیوادارین رۆژێک بێت و ئەم هیوایەمان بێتەدی.

مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین، کە بە ماوەی چل ساڵ نووسینی هەمەچەشنەی لە گۆڤار و رۆژنامەکاندا بڵاوکردەوە. هۆنراوە و چیرۆکی بۆ منداڵان نووسی. لە رۆژی چوار شەممە، رێکەوتی (٢٥/١١/١٩٩١) لە شاری بەغدا، دڵی گەورەکەی لە لێدان کەوت و کۆچی دوایی کرد، بۆ رۆژی دوایی بردیانەوە بۆ شاری سلێمانی و لە گردی (سەیوان) بە ئامادەبوونی دەیان رۆشنبیر و نووسەری کوردستان بە خاک سپێرا.

(*) بۆ نووسینی ئەم بابەتە، سوودم لەم سەرچاوانە وەرگرتوون:

١ـــ پەرتوکی” فەرەیدون عەلی ئەمین” دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی بەغدا (١٩٩٣) ئەو وتارانەشی تێدایە کە لە چلەی مامۆستا فەرەیدوون لە بەغدا خوێندرانەوە.

٢ـ (پیاوە بچکۆلەکە) هەڵبەست و چیرۆک بۆ منداڵان، فەرەیدون عەلی ئەمین، بەغدا (١٩٧٢)

رەزا شوان

نەرویج: (١٦ی/ سێپتەمبەر/٢٠١٧)

شارەکەم … فەرهاد ئەحمەد بەرزنجی

شارەکەم ڕازاوەیە
دڵم پیَی کراوەیە
خۆشە دڵگیروجوانە
مایەی خۆشبەختیمانە
شەقام وگۆڕەپانی
هێمای هاتووچۆکانی
کۆشك وتەلاری ڕەنگین
شاد دەکات دڵی غەمگین
ئۆتۆمبێلی تازەوکۆن
بەپێی یاسایەك دەڕۆن
زیان لەخۆیان نادەن
خەڵکیش هەراسان ناکەن
ئەوجێیەی کەبازاڕە
بۆفرۆش وکڕیارە
گەرکەلوپەلمان بوێ
ڕومان دەکەینە ئەوێ
هۆی جوانی ئەم ژینگەیە
وشیاری ئەم خەڵکەیە
شارەکەم سلیَمانی
دڵخۆشم ئاوەدانی